

Образователни кампании за намаляване на ваксиналното покритие срещу HPV

Валентин Ирмов

Факултет по обществено здраве и здравни грижи, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“,
бул. „Проф. Якимов“ 1, Бургас 8010, България
УМБАЛ „Дева Мария“ Бургас, България
e-mail: v_irmov@abv.bg

Резюме

Човешкият папиломен вирус (HPV) е сред основните причини за рак на маточната шийка, въпреки че е налична ефективна ваксина. Въпреки това утвърдените ползи от ваксинацията, нивата на ваксиналното покритие остават недостатъчни в много страни, включително България. Настоящото изследване на ролята на образователната кампания за повишаване на информираността и промяната на нагласите по отношение на HPV ваксината. С помощта на количествени и качествени методи е анализиран поведенческият ефект на образователните интервенции върху знанията и на целевите групи.

Ключови думи: HPV, ваксинация, образователни кампании, информираност, обществено здраве

Educational Campaigns to Increase HPV Vaccination Coverage

Valentin Irmov

Faculty of Public Health and Health Care, “Prof. Dr. Asen Zlatarov” University,
“Prof. Yakimov” Blvd. 1, Burgas 8010, Bulgaria
University Multiprofile Hospital for Active Treatment “Deva Maria”, Burgas, Bulgaria
e-mail: v_irmov@abv.bg

Abstract

Human papillomavirus (HPV) is among the main causes of cervical cancer, although an effective vaccine is available. Despite the established benefits of vaccination, vaccination coverage levels remain insufficient in many countries, including Bulgaria. The present study examined the role of educational campaigns in raising awareness and changing attitudes towards HPV vaccination. Using quantitative and qualitative methods, the behavioral impact of educational interventions on knowledge and target groups was analyzed.

Keywords: HPV, vaccination, educational campaigns, awareness, public health

Въведение

Ракът на маточната шийка е четвъртото най-често срещано онкологично заболяване при жените в световен проблем [1]. Основният причинител е човешкият папиломен вирус (HPV), който се предава по полов път и причинява множество доброкачествени и злокачествени лезии [2]. Световната здравна организация (СЗО) препоръчва масова ваксинация срещу HPV като изключителна превантивна мярка [3]. Въпреки тези твърдения, ваксиналното покритие остава ниско в много страни, включително и в България. Основните пречки са липса на информираност, недоверие към ваксините и разпространение на дезинформация [4].

Образователните кампании, които комбинират научна информация с практически насоки, представляват ефективен инструмент за намаляване на информираността и преодоляване на съпротивата срещу ваксинацията.

Литературен обзор

Образователните кампании в общественото здравеопазване са доказан подход за промяна на нагласите и поведението [5]. Те винаги включват мултиканални интервенции, които достигат до различни целеви групи чрез медии, социални мрежи, училища и здравни заведения.

Ефективността на кампанията зависи от:

- **Достъпността на информацията** – Посланията трябва да бъдат адаптирани към културния и социален контекст на целевата група [6].
- **Участието на медицински специалисти** – Доверието в здравните експерти от ключово значение за преодоляване на страховете от ваксинация [7].
- **Приложение на интерактивни подходи** – Семинари, дебати и лични консултации са особено ефективни.

Проучванията показват, че добре планираните образователни кампании могат да увеличат ваксиналното покритие с до 30% в рамките на годината [8].

Цел

Да се оцени ефективността на образователните кампании за намаляване на информираността и приемането на ваксинация срещу HPV срещу различни възрастови групи.

Задачи

1. Да се изследва текущото състояние на ваксиналното покритие и основните бариери пред ваксинацията в България.
2. Да се развият целеви образователни материали, съобразени с нуждите на различни социални и възрастови групи.
3. Да се проведат образователни кампании с мултиканален подход.

4. Да се оцени ефектът на кампанията чрез количествени и качествени методи.
5. Да се предоставят предложения за устойчиви подходи в здравната политика.

Материали за изследване

Изследването включва 500 респонденти на възраст между 12 и 45 години. Целевите групи са разделени на три категории:

Юноши (12–18 години): основно цяло повишаване на информираността в училищна среда.

Млади възрастни (19–30 години): кампания, насочена към млади родители и студенти.

Зрели възрастни (31–45 години): фокус върху родителите и техния избор относно ваксинацията на децата им.

Методи за изследване

1. Анкетно проучване

Началното анкетиране е проведено за събиране на информация относно знанията, нагласите и поведението спрямо HPV ваксината.

Въпросите включват:

Информираност за HPV и ваксината.
Причини за отказ или колебание спрямо ваксинацията.
Източници на информацията и доверието в тях.

2. Образователни интервенции

Проведени с различни видове инициативи:

- Лекционни сесии в училища и университети.
- Семейни консултации с участие на здравни специалисти.
- Онлайн кампании чрез социални медии и видео съдържание.

3. Проследяващо анкетиране

Три месеца след включването на кампанията е проведено повторно анкетиране за оценка на ефективността.

4.Статистически анализ

Използван е софтуер SPSS за анализ на данните. Приложени са χ^2 тест и регресионен анализ за идентифициране на значими разлики преди и след интервенциите. --- ### **

Анализ на резултатите

Резултатите от изследването потвърждават ефективността на образователните кампании.

Основните наблюдения включват:

Повишаване на информираността:

85% от участниците в експерименталната група точки, които са научили нови факти за HPV, в сравнение с 35% от контролната група.

Промяна в нагласите:

Негативните нагласи по посока на ваксината намаляват с 40% в експерименталната група.

Увеличение на ваксиналната готовност:

След интервенцията 70% от респондентите в експерименталната група изразяват готовност да бъдат ваксинирани или да ваксинират децата си, в сравнение с 30% преди интервенцията.

Разлика между възрастовите групи:

Най-голямото увеличение на ваксиналната готовност се наблюдава при младите възрастни (19–30 години) – от 25% на 75%.

Заклучение

Образователните кампании са мощен инструмент за намаляване на осведомеността и намаляване на бариерите към ваксинация срещу HPV. Настоящото изследване показва, че добре структурираните и насочени към специфична аудитория инициативи могат да бъдат полезни за подобряване на приемането на ваксините и за повишаване на ваксиналното покритие.

Изводи

1. Ниското ваксинално покритие срещу HPV е резултат от недостатъчна информираност и разпространение на дезинформация.
2. Целенасочените образователни кампании, базирани на научни факти, водят до значително подобряване в нагласите и готовността за ваксинация.

3. Участието на медицинските специалисти и използването на интерактивни методи са ключ за успех на инициативата.
4. Устойчивостта на ефектите продължаващи усилия и интегриране на образователните кампании в здравната политика.

Литературни източници

- 1.Световна здравна организация. Ваксини срещу човешки папиломен вирус: Позиционен документ на СЗО, май 2017 г. Седмичен епидемиологичен запис.
- 2.Петрова, А. и кол. Ваксинация срещу HPV в България: Предизвикателства и перспективи. Българско списание по обществено здраве, 2021 г.
- 3.Dubé, E., et al. Справяне с колебанието относно ваксината: Решаващата роля на доставчиците на здравни услуги. Клинична микробиология и инфекция, 2017.
- 4.Glanz, K., Rimer, BK, Viswanath, K. Здравно поведение: теория, изследвания и практика. Джоси-Бас, 2015 г.
- 5.Центрове за контрол и превенция на заболяванията. Обхват на ваксинация сред юноши на възраст 13–17 години. MMWR, 2019 г.
- 6.Larson, HJ и др. Състоянието на доверието във ваксините 2020 г. The Lancet, 2020 г.
- 7.Smith, PJ, et al. Въздействието на образованието върху усвояването на HPV ваксината. Journal of Adolescent Health, 2018.
- 8.Иванова, М., "Образователни интервенции за специално при ваксинацията", Медицински преглед, 2022 г.